

מסורת הש"ס

(א) [צרכות ט. וש"נ],
(ב) קידושין עד. עח: ז"ב
קכו: (ג) [וע"ע תוס'
קידושין סב: ד"ה גר],
(ד) ש"ך לעמוד הקודם,
(ה) [ז"ל וארא ס"ם מ"א],

תורה אור השלם

1. וְאָצְוָה אֶת שְׁפֹטִים
בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שְׁמַע
בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפֹטֶתָם
צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אֲחִיו
וּבֵין גֵּרָו: דְּבָרִים א שו
2. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן
הַשְּׁנוּאָה יִבִּיר לָתֶת לוֹ פִּי
שָׁנִים בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ
כִּי הוּא רִאשִׁית אָנֹכִי לוֹ
מִשְׁפֹּט הַבְּכֹרָה:
דְּבָרִים ב א שו

דברים כא יז

גליון הש"ס

גמ' א"ל נאמן אתה
לפסול את עצמך. הרי
כתובתה ע"ז מד"ה הרי
שלאמי: שם ואי אתה
נאמן לפסול את בניך. ע'
לעיל כה ע"ז מד"ה לימא
רז יוסף: תנא' דר"ה
במחוקו לך וכו' דרוב
הבאי וכו'. עין ירושלמי
רפ"ג דר"ה וזקרבן עדה
סס: דר"ה נאמן אתה
לפסול וכו' דמשורי נפשיה
חתיבה דאמרינן: ע'
במדבר סוף פירקין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמ"ל בארצכם
אין לי: (ב) שם הא כמיב
בארצכם יהוא: (ג) רש"י
ד"ה מוכמיב גרו אכל:
(ד) תרומ' ד"ה משפט
(בעמוד הקודם) אית ליה
נדיא. ג"כ ע' סנהדרין ב'
ע"כ מורה דברי הכל:
(ה) ד"ה צמוצוק וכו'
כדפי' לעיל. ג"כ צפ' שני
דף כה ע"כ צד"ה לימא:

הגהות הנר"א

[א] גמ' מעמך. ז"ל
מאתכם (דכתיב צחר וכי
יגור כו' הגר אתכם וכו')
צתורת כהנים ומ"ש רש"י
הוא (תמוה): **[ב]** רש"י
ד"ה מעמך כו' עד סה"ד.
נמחק:

מוסף רש"י

יכיר. קרא ימירא הוּא
(רש"י ש"ב ע"ב ע"ב). נאמן
אדם לומר ע"ב בני
כבור. ואף על פי
שמחזיקין אחר צבטר
(שם). נאמן זה בן גרשה
הוא. לבני אחר גרשמה
הסורמה וילנה ל' זה או
שנא על גרשה וסברה
הוא מחזיקי ימיר מה ל'
צבור מה ל' לבני אחר
(שם). בן גרשה הוא.
ותלל הוא. או בן חלוצה
הוא. בן חלוצה חלל
מדנקן. גוריה חלוצה טעו
גרשה וטע"ג דנקאן ל'
(וע"ד ע"ב). מחזיקי ואשה

גרופה, הא חמרינן האם
דקרא אסמכתא צעלמא
(ב"ב פס.), ורוב"א אינו
נאמן. לא צכור ולא
בחלל וכגון שמוחקין בזה
שהוא צכור, וקרא מוקי
צריך היכרא, כגון שבאו
מחדש צכאן ואין מוחזקין
בזהד מהם מי הבורר ומי
הפשוט הדין ודאי אז
מאימין (פס.).

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

כלל מקום שאסר. ולקמן פריך הא אפיקמיה: לר"ך (לכ"ז ראה).
שכ"ד נתייגר שנה בנעונו מהול הוא ומשום שבהא דל"י הוא
דקאמר הכי ומשקר: ה"ג מהו דתימא לא ניהמניהו: [ב] מעמד. גר
ותוסע וחי עמך (ויקרא כ): ולכ"ה טובה. לפסק חלל דבש:
דקמשיב עיני קר"ה. דהא עמך על

מקום שאתם משמע ואפילו בארץ
ובארצכם למה לי אלא לאו ארציה
קאי דבארץ תיך להביא ראיה ולא
בחוצה לארץ: מדכתיב ^(א) גר אצל
ושפעתם מכאן אמר ר' יהודה גר
בעי בית דין: יידי. את הבכור בן
השנואה יכיר: יידינו לאחרים.
שאל ארין ב"ד מכיירי אותו ואמר
עלי אביו לומר זה בני בכור לייטול
פי שנים: בן גרושה הוא. וכמה חלל
הוא: ואין עדות לעובר כווכבים.

הואיל ובניך מוחזקין בכשרות אינ
 אתה נאמן להעיד עליהן ולפוסלן:
 לפסול את בניך. דנפקא לן מיכיר
 ואי אתה נאמן לפסול את בני בניך:
 וכלנאם כרב נאמן. דאמר לדבריו
 עובד כוכבים הוא ואין לעובד
 כוכבים ואפילו ואכסני לא מהימן
 והאנינא כרבינא. דנאמן הוא על בנו
 קטן שאין לו בנים וקס"ד דהא מתני'
 בגר שזא ואמר גר אני קמייירי: הדיא.
 דקמני נאמן הוא על בנו קטן: לענין
 יציר. תניא אהדיא מתני' דליכר קאי
 דקתני וכסא שנאמן אדם לומר זה בני
 בכור כן נאמן לומר זה בני בן גרושה
 ועלה קמני דנאמן הוא על הקטן דהא
 ישראל הוא ויש לו עדות והמורה
 האמיננא על בנו ולא על בן בנו אבל
 גבי גר אפילו אבנו לא מהימן דאין
 עדות לעובד כוכבים: וסחופין.
 שפלים וסחופין כמו סחופי כסא (שבת
 97 ע"א): כפית הכלי: ואיני כדאי.
 ואיני רצוי להשתתף בצרתו ומי
 יתן ואזכה לכך: ומודיעים אוסו.
 לקמן מפרש טעמא דכולה מתני':
 לא

או בני חלוצה הוא וחב"א

אין לי אלא בארץ בח"ל מנין תלמוד לומר
אתך בכל מקום שאתך אם כן מה ת"ל
בארץ בארץ צריך להביא ראיה בח"ל אין
צריך להביא ראיה דברי ר' יהודה וחכמים
אומרים בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך
להביא ראיה בא הוא ועדיו עמו קרא למה
לי אמר רב ששת דאמרי שמענו שנתגייר
בב"ד של פלוני סד"א לא ליהמנייהו קמ"ל
בארץ אין לי אלא בארץ בח"ל מנין
ת"ל אתך בכל מקום שאתך והא אפקתיה
חדא מאתך וחדא ^א מעמך וחכ"א ביי
בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה ואלא הא
כתיב ^ב בארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו
בארץ מקבלים גרים וסד"א משום טיבותא
דארץ ישראל קמוגיירי והשתא נמי דליכא
טיבותא איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני
קמ"ל א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ה"לכה
בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה
פשיטא ^ג יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא
מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה
קראי קמ"ל ת"ר יושפתם צדק בין איש ובין
אחיו ובין גרו מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר
בב"ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר
מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו
נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל רבי יהודה יש
לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א"ל הן
א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה
נאמן לפסול את בנך [ומי] א"ר יהודה
אבנים לא מהימן ^ד והתניא ^ה יכיר יכירנו
לאחרים מכאן א"ר יהודה נאמן אדם לומר
זה בני בכור וכושם שנאמן לומר זה בני
בכור כך נאמן לומר בני זה בן גרושה הוא
נאמן א"ר נחמן בר יצחק ה"ק ליה לדברך
עובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש
א"ל נאמן אתה לפסול בנך ואי אתה נאמן
יהודה אומר נאמן אדם לומר על בנו קטן
י"א בר אבא א"ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא
לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן
חק והתניא כוותיה דרבינא יההוא לענין יכיר
התגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית
שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים
ם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו
ות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין
מעשר עני ומודיעין אותו ענשן של מצות
לא באת למהר זו אכלת חלב אי אתה
נה ענשן סקילה ועכשיו אכלת חלב ענשן
ה וכושם שמודיעין אותו ענשן של מצות
ן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא
ישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

תופסין בחייו לאחי: **כך נאמן** אדם לומר זה בן גרוש
 וכן משמע בירושלמי בפירק בתרא דקידושין ולשון ה"ש
 גמר וי"מ דטעמא דר' יהודה דמשמע ליה קרא דגמ'
 שהיה כבוד א"כ הראשון ממזר אלמא דנאמן לפוסלו
 וכן נאמן משום דשוי נפשיה חתיכה דאיסורא: **ואין** אר
 ' כשאין לו אלא בנים ואין לו בני בנים ואי אמה נאמן
 ' שהיו בניו פסולים ובני בניו כשרים וכן משמע בסמוך
 ' לא מהימן: **והלכתא** בוותיה דרב נחמן בר
 ' ודע כוכבים ואין יכול לפוסלן ולא כמו שפרש רבינו ת
 ' כבוד לא וטעמא דפירשם י' וירא נמי דקדק מהך

מז.

דבר תורה חד נמי כשר הכא מדמינן לגויות וחבולות דבעינן שלשה
 ור' יוחנן דהכא אית ליה בדיקא (ו) צירושמי שמיים שדנו אין
 דיניהם דין וא"ת ואנן היכי מוקלין גריסא דבעינן מומחין וי"ל
 בשליחותיהו עדינן כדמשמע נמי בשלישי המגרש (גיטין דף פח: פס:
 וכו' שחשו לנעילה דלת דפני לווין חשו נמי לנעילה דלת דפני גרים):

וְיָבִיא רְאִיָּה בַח"ל אֵין
 יִי ר' יהודה וחכמים
 בַּחוּצָה לְאֶרֶץ צֶרֶךְ
 עֲדִיּו עָמוּ קָרָא לָמָּה
 מִדִּיר שְׁמַעְנוּ שְׁנַתְגִּיר
 לֹא לִיהֲמַנְיָהוּ קַמ"ל
 בְּאֶרֶץ בַּח"ל מִנִּין
 אַתָּךְ וְהָאִפִּיקְתִּיהָ
 מַעֲמָךְ וַחֲכ"א בִּין
 תִּבְיָא רְאִיָּה וְאֵלָּא הָא
 מִיבְעִי לִיָּה דִּאֲפִילוּ
 מִשּׁוּם טִיבוּתָא
 וְהִשְׁתָּא נְמוּ דְּלִיבָא
 חָה וּפָאָה וּמַעֲשֵׁר עֵנִי
 אִמַּר ר' יוֹחָנָן "הִלְכָּה
 צֶרֶךְ לְהִבְיָא רְאִיָּה
 כְּרִבִּים מִהוּ דְּתִמָּא
 הוֹדָה דְּקַמְסִיעִי לִיָּה
 שְׁתָּא צֶדֶק בִּין אִישׁ וּבִין
 יְהוּדָה גַּר שְׁנַתְגִּיר
 לְבִין עֲצֻמוּ אִינוּ גַּר
 רְבִי יְהוֹשֻעַ וְאִמַּר לֵר
 רְבִי יְהוּדָה יֵשׁ
 לֵר בֵּית א"ל הוּ
 אִמַּר לֵר בֵּית א"ל הוּ

מהו דתימא לא להימניהו. ויש ספרים דגרסי מהו דתימא ליהמניהו ויש'ס ליהמניהו כעד מפי עד: **יש'ס** אך עדים. פירוש שנגזירת צינך לצין עממן ותימא מיהא אי הא דבעינן ג' היינו דוקא לבתולה אבל דיעבד דה נמי כשר א"כ אם יש לו עדים לאו בינו לצין עממו הוא:

נאמן אתה לפסוק עצמך בו.
היינו דוקא במילי ד'משור
נפשה חתיכה דלסורא אצל אס צא
על צת כהן לא פפלה כדפרישת
לעיל בסוף פ' שני (דף כה: ושם) וא"ת
היכי דמי אס אשתו עובדת כוכבים
ממנה נפשך צניי פפוליס דלין קרוי
בין אלה צנה ואס הימא אשתו
ישראלית ממנה נפשך צניי כשרים
דקי"ל (לעיל דף מה). עובד כוכבים
ועבד הצא על צת ישראל הולד כשר
וכי מימא נהי דממוז לא הוי פגום
מיהא הוי הא השתא נמי דלין
נאמן פגומין הס דר"י אית ליה צפרק
עשרה יוחסין (קדושין עו). דצת גר
זכר כצת חלל זכר וי"ל דאקצר ר"י
עובד כוכבים ועבד הצא על צת
ישראל הולד ממוז דצפרק ד' מימות

(סנהדרין דף נ"ד ווס) אמר דר' יהודה
 מן אדם אומר זה בן גרושה. ר' אליהו מפר"ש מפרש דנפקא לן
 מהא דקידושין ולשון הש"ס לא משמע הכי דקמי כס שואמן
 דה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני בכור אפי' על
 מזה אלמא דנאמן לפסולו וה"נ נהאמן לומר שואן בן גרושה:
 מיהא דלימורא: לאוין אתה נאמן לפסול בני ביהודא. אומר ר"י
 בני צנים ואי אתה נאמן לפסול בני צניק כשיש לו בני צנים אין
 כשרים וכן משמע בסמוך דקאמר ואין אדם נאמן על צנו גדול
 בבוותיה דרב נחמן בר יצחק. משמע דהלכה כר"י דנאמן אף
 ולא כמו שמפרש רבינו תם דאין הלכה כרבי יהודה אלא כשפוסל
 (א) וירא נמי דקדק מהך דשמעתין דכל ענין הלכה כרבי יהודה:
 מטעמין

עין משפט
נר מצוה

קבו א מיי פייג שם הל'
 לאזיון ביאה אל' א
 סגמ לאזיון קצמ תושב' ייד
 סר רסח ספיק' י'
 סר שם הלסס מ'
 טוש' שם קבל' א
 קבש ג מיי פייג שם הל'
 נחלת טוש' יד
 סגמ עשין לו טוש' ח"מ
 סימן רעו שם י'
 קל ד מיי פטיון הל'
 לאזיון ביאה אל' א
 סגמ לאזיון קצמ:
 קלא ה רון שם הל'
 טו וסמג שם
 טוש' אה"ע סימן ד'
 ספיק טט:
 קלב ג מיי פייג שם הל'
 ד ופיד' הל' א
 סגמ לאזיון קצמ תושב' ייד
 סימן רסח ספיק' י'

תוס' חד מקמאי

וכבר כתבנו מה **ל** חצור
 חצור כפרא **ו** מדינה:
 חצור יוחנן **בן** בארן **בן**
 בחוזה לארן צירן **ל** חביאי
 מוחזק כשהוא **מ**חזק
 כובדו כשהוא **א**בל **א**
 חביאי מחזק **א**צ' **ל** חביאי
 ואיה. מה שמר **ה** חצור
 הפה שחמיר **ד**אי **ב**עי **א**מר
 יצראל **א**צ' **מ**אבדו. **ו**דאיה
 צירן הוה עובד כוכבים
 וזוה אכיל פסחים
 ירושלים כפרק **ק**מא
 דפסחים: משעב **ח**צור
 שבא לפני **ר** יהודה **ו**אלי
 שנתגייתו בני **ל**בן **ע**מזק
 וכי' לפני **א** חצור **מ**חזק
 בן שהו עובד כוכבים
 דאצ' חצור **ח**צור **ל** חביאי
 ראה עליו ועל בניו **א**לא
 חצור **מ**חזק **בן** שהיה **בן**
 ושאל **ר** יהודה **יש** **לך** **ש**
 עדים כלו' **יש** **לך** **ע**דים
 שנתגייתו בן **ל**בן **ע**מזק
 אפילו עדים פסולים ואם **יש**
 עדים שנתגייתו לפני **ב**ד'
 א **ל** בפניהם קבל **ע**דים
 דמזק פסולות **ו**דאיה
 [חצור] חצור **בן** מרד **ו**דאיה
 עצמו כשר ומייר שנתגייתו
 חצור **ו**בניו **דא**ם **נ**תגייתו **חצור**
 לבדו וכא **חצור** **חצור** **בן** **נ**תגייתו
 א **ע**ל **ב**ת **ש**אראל **חצור** **בן** **נ**תגייתו
 כשרים. דקיל' **חצור** **חצור**
 חצור **ה**בא **על** **ב**ת **ש**אראל
 ודבר כשר **א**לא **ל**בחה
 האמר **ר** יהודה **בן** **ד**ר **ז**כר
 דכח חלל **ז**כר. חצור
 אמריו **ס**דרי **חצור** **חצור**
 שנתגיית **ב**ד'. חצור **חצור**
 מחימנין **ל**ב'. תניא **א**צ'
 יהודה נאמן **הו**ה **על** **בן** **חצור**
 קטן לאמר שוה **בן** **חצור**
 גרשה **חצור** **בן** חצור **חצור**
 נאמן **על** **בן** **ד**רול. **חצור** **חצור**
 חייא **בן** **א**בא **א**צ'
 קטן קמש **ל**ב' **ד**רול **ד**רול
 ממש **א**צ' קטן **יש** **ל**ו **חצור**
 כשב **הו**ה **ד**רול **ד**רול **ו**אין
לו **ב**נים **ז**הו **קטן** **ל**כולמו
 נאמן **הו**ה **על** **בן** **חצור**
לו **ב**נים **א**בל **אם** **יש** **ש**אין
 בנים **א**ינו **נאמן** **א**פלו **א**בנו
 דאבירי המניח **ר**חמנו
 ולא **א**בא **ב**רירה:

(א) דעתו דדריעבד אפי'
דקבלת עול מלות בלבד הי'
בפני צ"ד נמי סגי ועי'
בטוש"ע יו"ד סימן רס"ח
סעיף ג'.